

Országos növényvédelmi előrejelzés a szántóföldi kultúrákban 2025.10.09.

Október első hetére jelentős lehűlés következett be országszerte. A minimum hőmérsékletek több esetben voltak mérhetőek a negatív tartományban, -2,6 és -1,0 fok között, enyhe talaj menti fagy több helyen fordult elő. A nappali felmelegedés mérsékelt volt (18,0-20,0 fok), gyakran élénk légmozgás mellett, mely a hőérzetet is csökkentette. Csapadék, továbbra is elenyésző mennyiségben fordult elő, általában 1-5 mm között, de a délnyugati területeken 10-15 mm eső is hullott. A borús, párás időjárásban a nedvesség borítottság napközben hosszú ideig kitartott, mely esetenként kedvezett a kórokozók fertőzéséhez.

A napraforgó betakarítása nagyrészt lezajlott az ország különböző területein, már csak egy-egy deszikkálásban nem részesített táblát lehet látni. A **kukorica** betakarítása javában tart, a szemek víztartalma 21-35 % között változik. A csapadékosabb területeken és ahol a gyapottok bagolylepke kártétele jelentősebb volt, a fuzáriumos csőfertőzés közepes-erős szintűre erősödött, ahogy a betakarított termény toxintartalma is. Az erdő közeli területeken a betakarítás sürgető, mert a vadak kártétele fokozódott.

Megkezdődött az **őszi kalászosok** vetése. A továbbra is száraz, alföldi területeken szinte porba vetették a magokat, az állományok sorolása a táblák, egyelőre kis hányadára jellemző. Az őszi árpa korai vírusfertőzöttségének megelőzése végett, sok gazdaságban döntenek a késői vetés mellett, sokszor az őszi búza földbe kerülése után.

A **repce** állományok a csapadékosabb, nedvesebb dunántúli területeken szépen kiegyenlítődtek tábla szinten. A fejlettség a vetésidő függvényében változó, 2-6 leveles állapotú növények jellemzőek. Az Alföldön a később vetett, vagy vontatottan, későn kelt állományokban (~2 leveles állapotig) a **bolha-fajok** kártétele közepes-erős szintűre erősödött, mely a mostani hűvös időjárásban már nem fog növekedni. Alacsony szintű a **repcedarázs** egyedszáma is a táblákon (1-2 db imágó/csapda/hét), legfeljebb gyenge, góc-szerűen közepes szintű rágás kár tapasztalható. A párás, helyenként esős időjárás kedvezett repcében a **peronoszpóra** és a **fómás betegség** fertőzésének és terjedésének. A tünetek egyelőre gyenge szinten láthatóak, de az alsó levelek növekvő fertőződése egyértelmű (1-2. fotó). Időszerű a 4-6 leveles, intenzív fejlődésű repce állományok regulátoros kezelése, mellyel nemcsak az optimális telelésre készíthetjük fel a növényeket, hanem a gombás betegségek ellen is védekezhetünk.

1-2. Fómás betegség és repce peronoszpóra tünetei őszi káposztarepcén

A **mezei pocok** felszaporodása folyamatos, ahhoz jelenleg az időjárás is kedvez. A ruderalis területeken szinte mindenütt elterjedt a kártevő és helyenként a repce táblák szélein is láthatók lakott járatok. A kártételre érzékeny állományok ellenőrzése a következő időszakban is célszerű, erős fertőzöttség esetén a járat-illetve teljes felületkezelés elvégzése (szükséghelyzeti engedéllyel rendelkező készítménnyel) javasolt.

KERTÉSZETI KULTÚRÁK

Az alma és a szőlő szürete a késői fajták esetében még zajlik. A jó kondícióban és egészségi állapotban, megfelelő vízellátottság mellett nevelt fák lombja még tartja magát, de az aszályal sújtott területeken a lombhullás fokozódott. Az erőteljes lombvesztés elsősorban házi kerti körülmények között a csonthéjasok, héjasok (cseresznye, meggy, dió) esetében szembetűnő jelenleg. Ezért ott, ahol a lombozat legalább 50 %-a lehullott, a **le mosó permetezések megkezdhetők**. A meggy illetve cseresznye levélbetegségei az idei évben a szárazság miatt mérsékelt károsodást okoztak, ellenben a csapadékosabb tájakon (nyugatdunántúl) a vegetációs időszak második felére közepes fertőzöttség is kialakult az érzékeny fajtákban, melyek hozzájárultak a korábbi lombhulláshoz. Tavasszal a monília betegség virág, hajtás majd később gyümölcstünetei sokasodtak a kertekben, amelyek ha a fán maradnak, jövőre nagymértékben növelik a fertőzési nyomást. A réz + kén (esetleg olaj) tartalmú lemosó permetezés elvégzése előtt a fertőzött növénymaradványoktól tisztítsuk meg a fákat, majd bő lé mennyiséggel, $>5\text{ }^{\circ}\text{C}$ hőmérséklettől végezzük el az őszi fertőtlenítő kezeléseket. Házi kertben a lehullott, fertőzött lomb összegyűjtése, vagy aprítása, lebomlásának elősegítése javasolt. A kártevők közül már csak a szilvamoly és a keleti gyümölcsmoly jelenléte tapasztalható észlelési szinten, a molykártevők többsége, dióban a nyugati dióburok-fűrólégy megkezdte a téli nyugalmi állapotát.

A szőlő ültetvényekben szintén megkezdődött a vegetációs időszak végét (is) jelző klorofill lebomlása a levélszövetben, ennek következtében a levelek sárgulása, antociános elszíneződése, kismértékű hullása. Ez utóbbi leginkább a megbetegedett ültetvényekre jellemző. Egyes borvidékeken a szüret még folyamatban van, melynek befejezése az előrejelzett lehűlések miatt egyre sürgetőbb. Az érett, esetenként túlérlett fürtökön a **botritiszes fürtrothadás** fellépése fokozódott, de góc-szerűen a darazsak kártétele is tetemes. A lombozat **lisztharmat** fertőzése az érzékeny fajták levelein közepes-erős mértékűre növekedett. A lisztharmatos felületeken folyamatos a termőtestek (kazmotéciumok) képződése, érése. Tekintve, hogy a csapadék mennyisége továbbra is elmaradt az ilyenkor megszokottól, az érett termőtestek töketörzsre történő lemosódásával eddig nem kellett számolnunk. Azonban ha csapadékosabbra fordul időjárásunk, a termőtestek a védelmet nyújtó kéregrepedésekbe kerülhetnek, ahol már nehezebben érhetjük el őket gyérítési céllal. Ezért a lemosó permetezéseket lehetőség szerint célszerű az esők előtt, a lombfelületet célozva elvégezni ($>50\%$ -os lombhullás), csökkentve így az érett és éretlen kazmotéciumok áttelelési esélyét.

Az **amerikai szőlőkabóca** egyedei a fagyos napokat (-1 és $-2,6\text{ }^{\circ}\text{C}$) követően a legtöbb ültetvényben már nem észlelhetők, néhol legfeljebb észlelési szinten de a táblaszintű detektálás az érintett területeken mindenképp javasolt. A vektor által terjesztett **szőlő arany színű sárgaság fitoplazmás betegség** tüneteinek felmérése még mindig aktuális és nagyon fontos, habár az idős és egyéb módon megbetegedett ültetvényekben már intenzívvá vált a lombozat színeződése, amely a betegség beazonosítását egyre inkább nehezíti. A tünetes tőkék felismerését nehezíti az edénnyaláb betegségek (pl. ESCA) tüneteinek tömeges megjelenése is, melyek sokszor „keverten”, egy tőkén belül jelentkeznek. Ilyen esetben a fitoplazmás tüneteket mutató éretlen vessző lehet a segítségünkre a beazonosításban (3. fotó).

Tűh Annamária
Magyar Növényvédő Mérnöki és
Növényorvosi Kamara

Az előrejelzés a Borsod –Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Zala vármegyei Növényorvosi Kamarák szakembereinek megfigyelései alapján készült.